

OM DE SKANDINAVISKE ÆNDER, DERES DRAGTSKIFTE OG TRÆK

AF

E. LEHN SCHIØLER

Foredrag, holdt ved den 4. nordiske Jægerkongres i Helsingfors den 15.—18. Maj 1924

Af egentlige Ænder, Svømmeænder, kender man for Tiden ca. 60 Arter, udbredte over det meste af Jorden; af disse findes kun et ringe Antal i Skandinavien, kun 7 Arter eller godt og vel 10 %; den blaavingede And, *Querquedula discors*, og Segl-anden, *Eunetta falcata*, kunne kun regnes som ganske tilfældige Gæster; de skandinaviske Dykænder vise et større Tal i Forhold til Antallet af kendte Arter i Verden, nemlig 12, plus 2 tilfældige Gæster: Rødhovedet And, *Netta rufina* og Brilleand, *Oidemia perspicillata*, af et samlet Antal af ca. 34.

Jeg tør forudsætte, at det er mine Tilhørere bekendt, at den ydre Forskel mellem Svømme- og Dykænder bestaar i Tilstedeværelsen hos sidstnævnte af en stor Hudlap paa Bagtaaen og en ganske lille hos Svømmeænderne; der er desuden den Forskel, at Skelettet hos Svømmeænder i højere eller ringere Grad — dette særlig gældende Brystben, Overarm og tildels Bækken — er pneumatisk, d. v. s. lader sig fylde med Luft, eller i hvert Fald bliver det med Alderen, medens det hos Dykænder er massivt og tungere. Som det ligger i Navnet, søge Dykænderne væsentligst deres Føde ved at dykke ned til Bunden efter Planter, Bløddyr, Krebsdyr og Muslinger, eller de forfølge og fange som Skalleslugerne Fisk under Vandet; Svømmeænderne søge hovedsagelig deres Føde paa Overfladen, eller de stille sig paa grundt Vand paa Hovedet med Bagkroppen opadvendt og søge at naa Bunden med nedadstrakt Hoved og Hals.

Men som Ællinger dykke Svømmeænderne fortræffeligt, og de voksne kunne ogsaa i Fare og i den Tid, de fælde og mangle Flyveevnen, dykke og svømme under Vandet. Svømmeænderne føle sig hovedsagelig hjemme ved ferske Vande, Dykænderne, navnlig de ægteste, mest ved Saltvand. Men om Vinteren, naar

Isen dækker de ferske Vande, eller paa Trækket søge de haardføreste blandt Svømmeænderne til Havet, og om Foraaret, naar Forplantningsdriften kalder, søge de fleste af Dykænderne til ferske Vande for at ruge ved disse. Der ligger i disse Omstændigheder en vis Begrundelse til at anse Svømmeænderne for oprindeligere end Dykænderne, et Forhold, hvortil der iøvrigt senere vil være Lejlighed til at vende tilbage.

Det ligger da nær, naar her skal tales om Ænder, at begynde med Svømmeænderne. Om deres Dragtskifte og Træk vilde jeg fremsætte nogle Bemærkninger. Jeg skal ikke for denne Kreds fortabe mig i Skildringer af Ændernes Færden i Naturen, thi den er sikkert alle mine Tilhørere vel bekendt. De kende Anden, naar den kommer til dem paa Aftentrækket, eller naar De »staa for«, og Ænderne drives ud af Rørene og flyvende eller svømmende komme for Bøssen, og som Gentleman-Jægere, der næsten altid ogsaa ere Naturelskere, kende De sikkert Ændernes Elskovsleg, naar Foraaret er i Luften, og man ser to—tre Andrikker flyvende forfølge den skønne; De kende Kurmageriet paa Vandet, Hannernes besynderlige Stillinger og Lyde, De kende Slutningen paa Legen, naar det kølige Vand svalende modtager Anden og den ene Bønhørte; og endelig Følgerne: Moderen med den store Flok pippende Smaa, som man en skønne Dag overrasker. Beviserne paa hendes Moderkærlighed ere rørende: Blandingen af Snille og Dødsforagt, hvormed hun vraltende, skræppende, foregivende at være saaret, ude af Stand til at flyve, viser sig lige foran Fjenden, som hun lokker til at forfølge sig; alt som Planen lykkes, og Faren synes at true de Smaa mindre og hende mere, bedres hendes Helbredstilstand, og har hun faaet Forfølgerne langt nok bort, er hun pludselig helt rask, svinger sig højt op i Luften og er borte — borte som Ællingerne, og den forfølgende Dreng, Hund eller Ræv staar bedraget tilbage. Thi Ællingerne have imedens naaet Vandet, det skjulende, dækkende Vand, under hvis Overflade de forsvinde, allerede i den Alder visse paa, at Krusninger og smaa Bølger kunne benyttes til at bringe et Næbs Næsebor uset over Overfladen, og at under flydende Blade kan der hviles ud i Sikkerhed. Og Moderen har naaet sin Hensigt og Naturens — hun har sat sit Liv paa Spil for Livets Fortsættelse. Og Efteraarets Tid kender De, naar Skarerne samle sig og efterhaanden drage bort.

Og ikke blot kende De alt dette og Glæden ved at iagttage det, men De kende ogsaa det deraf fødte Ønske om at dele Glæden derover med andre. Viser den erfarne Jæger eller Naturelsker disse Foreteelser til de Uerfarne, til de unge — viser han sin Søn dem, saa fødes Spørgsmaal hos den, der har Øjet aabent for Naturen, for Livet, Spørgsmaal, der i digterisk Form ere fremsatte af Digteren Ludvig Holstein:

Far, hvor flyve Svanerne hen?

Bort! Bort! Halsene strække de, Vingerne spille de,
Syngende ile de bort, bort, ingen véd hvorhen.

Far, hvor sejle Skyerne hen?

Bort, bort, jaget af Vindene ud over Havene
stryge de skinnende bort, bort, ingen véd hvorhen.

Far, hvor løbe Dagene hen?

Bort, bort, rulle de, rinde de, Ingen kan gribe dem;
sporløse svinde de bort, bort, ingen véd hvorhen.

Men medens Dagene rinde og rulle for os, lader Spørgelysten, Videbegæret os ikke i Fred; den beundrende og undrende Menneskeand vil have Svar, og utrættelig arbejder den endnu som før paa at skaffe sig Svarene paa, hvor Svanerne flyve hen, og hvorfra de komme. — Ud af Ægget komme de, Svanerne, Ænderne, Fuglene, og ind bag Skallen, ind i Ægget har Mennesket søgt og skabt den Videnskab, der hedder Embryologien, der giver Svar paa saa meget om Udviklingen; og Begreberne Ontogenese og Fylogenesese ere opstaaede, Læren om Enkeltvæsenets Udvikling sammenholdt med Artens gennem Aartusinder; ned i Skallen, der omgiver det store, runde Æg, hvorpaa vi alle færdes, har Mennesket gravet med Myreflid og fundet Resterne af de Ænder, der fordum befolkede Jorden. De nulevende Ænder har man fanget, givet dem Ring om Fod og ladet dem flyve igen, for at de kunde give Svar paa Spørgsmaalene om Trækrejsernes Stationer og Maal; og Haand i Haand have Videnskabsmænd og Jægere arbejdet Verden over, ubekendte for hinanden, men vedkendende sig Spørgetrangen og Ønsket om at høre Svarene.

Hvorledes lyde da Svarene nu, i Dag? — Først et Par Bemærkninger. Hvad er en Fugl, hvad er en And? For at bruge en Vending af en berømt engelsk Videnskabsmand, »Birds are greatly modified Reptiles«, eller som det har været sagt »glori-

fied Reptiles«; det vil sige, Fugle ere saa højt udviklede Krybdyr, at de ere skilte ud som en Klasse for sig inden for Dyre- riget. Det vilde føre for vidt her at komme ind paa en Udredning af de Fund fra tidligere Jordperioder: Jura, Kridt og Tertiær og de Slutninger, som deraf og paa anden Maade kunne drages med større eller mindre Sikkerhed til Bekræftelse og Begrundelse af denne Opfattelse; det maa være nok her kortelig at berøre, at man ud fra denne Grundopfattelse regner saadanne Fugle som højt udviklede, der mest ere blevne Fugle, længst have fjærnet sig fra krybdyragtige Egenskaber, som lave saadanne, der mest have bevaret krybdyragtige, d. v. s. lave Egenskaber. Som Eksempel paa en højt udviklet Fugl kan nævnes Ravnene, Mennesket blandt Fuglene, Fuglen med den store Hjerne og det store Snille, der kan klare sig under næsten alle Forhold paa Jorden.

Ænderne ere lave Fugle; de have en Mængde lave Træk, men det maa forstaaes, at det inden for deres egen Gruppe gaar op og ned med høje og lave Egenskaber.

Men hvorledes skelnes nu Ænder fra andre Fugle?

Systematikerne henregne dem sammen med Gæs og Svaner til en Gruppe, kaldet Anseriformes, en Gruppe, der ved visse bestemte Egenskaber skiller sig fra alle andre Fugle.

De ere for det første Carinater, d. v. s. de tilhøre den store Afdeling blandt Fuglene, der har et Brystben med en Kam, en Køl (heraf Navnet, af *carina*: en Køl), i Modsætning til Ratiter, t. Eks. Strudsfugle, hvis Brystben er fladt, bredt, uden Køl (Navnet afledet af *ratis*: en fladbundet Pram).

Fra alle andre Carinater adskille de sig ved at have to Par sternotracheale Muskler, lange, slanke Muskler, der gaa fra Luftrøret til Nøgleben og Brystben, et af Tarmen udkrængeligt Parringslem hos Hannerne, meget lignende Krokodillernes, visse Egenskaber i Mundhulens Loft, d. v. s. det indbyrdes Forhold mellem Stillingen af Ganeben, Overkæbens fremspring, Plovskærben (*Vomer*), Vingeben og disses Indledningsmaade paa det saakaldte *rostrum sphenoidale* (de ere desmognathe); Underkæben har en bagudrettet Forlængelse til Fæste for den eller de Muskler, der bevæge den mod Overkæben; Næbbet er dækket af en blød, hos de fleste følsom Hud, der paa Spidsen danner en hornagtig, større eller mindre »Negl«; paa Næbrandene have de tandlignende Lameller, hos nogle

ganske mindende om Tænder, hos andre lignende smaa »Barder«, der danne et Siapparat. De have et særdeles vel udviklet Tarm-system; Tarmene ligge i langagtige Bugter med Bugternes Længde-axe parallel med Legemets Længdeakse; de have to lange, udviklede Blindtarme. Ungerne komme tæt dunklædte til Verden og forlade Reden ganske kort, nogle Timer efter, at de ere ud-rugede af Ægget.

De synes oprindelig alle at have været Planteædere og vare rimeligvis i Tertiærtidens Begyndelse, i Eocæn, endnu Land- og Sumpbeboere, saaledes som saa mange af dem ere endnu: mest have Dykænder og Skalleslugere forandret Levemaade, de ere blevne Skaldyr- og Fiskespisere og vel derfor de mest om-formede i Gruppen, de mest særprægede, noget mere fjærnedede fra de store Fællestræk end de andre Former.

Man kan naturligvis med Rette kalde Andefuglene Svømme-fugle, men noget virkeligt nærmere Slægtskabsforhold med andre saakaldte Svømmefugle som Lappedykkere, Lommer, Maager og Alkefugle findes ikke; Betegnelsen stammer fra den gammeldags Inddeling af Fuglene efter Næb- og Fodform.

Nogenlunde naturligt kunne de til Anseriformes hørende Fugle inddeles i de tre Afdelinger: Ænder, Gæs og Svaner, men ogsaa kun nogenlunde, thi Grænserne mellem de tre Afdelinger ere ikke skarpe, en Omstændighed, som iøvrigt taler for og ikke imod Sammenhørigheden af Afdelingerne. Med Hensyn til Fældningsforholdene i Gruppen skulle vi ikke her fordybe os i Spørgs-maalet for de andre Afdelingers Vedkommende, men alene holde os til Ænderne; dog er det af Interesse at pege paa et enkelt Forhold: Svingfjersfældningen, om hvilket det gennem hele Grup-pen gælder, at disse Fugle paa en bestemt Tid ere ude af Stand til at flyve; dette i Forbindelse med, at Svingfjerene — i Mod-sætning til hvad der gælder Hønsfuglene — ere nogle af de sidste Fjer, der komme til Udvikling, kunde tyde paa, at Flyve-evnen er en forholdsvis ny Erhvervelse hos disse Dyr. Denne Periode, i hvilken en for en Fugl saa vigtig Evne svigter, har paa forskellig Vis præget Arternes Levemaade; men vi skulle se, at den hidtil gængse Opfattelse, at den uanseligere Dragt, der anlægges i denne Tilstand, skulde være en Art Beskyttelsesdragt, næppe er rigtig. Man har ment, at Hunnerne ikke vare under-kastede en saadan Fældning; men det ere de, og hos Arter, hvis Hanner ikke ere pragtfuldere farvede end Hunnerne, t. Eks.

Gæssene, gælder Reglen ogsaa. — Forklaringen er meget snarere den, at Fældningen, den aarlige, eller Fældningen fra Ungedragt til den fuldstændige Fjerdragt, genspejler Fjerdragstens Udvikling gennem Tiderne.

Lad os da følge Fældningens Gang hos Ænderne, først hos Svømmeænderne, dernæst hos Dykænderne.

Vi begynde med Hunnerne, thi hos Ænderne som hos Menneskene ere Hannerne det smukke Køn; at vi Hanner anse Hunnerne for det smukke Køn, er en anden Sag; zoologisk set ere Hannerne det smukke Køn, det, der betegner den højeste Udvikling.

Den unge Hun — Krikand — for at tage et Eksempel — gaar fra sin Dundragt over i en første Fjerdragt, i hvilken den altid kan kendes paa sine Halefjer, der vise afbrudte Spidser, idet Dundragstens Haledun have siddet paa Spidsen af de frembrydende Halefjer og falde af, naar de virkelige Fjer ere naaede til fuld Størrelse; denne Dragt bæres kun en kort Tid, højst et Par Maaneder, saa begynder Anden igen at fælde; alle Fjer med Undtagelse af Vingefjer falde efterhaanden af, den ungdommelige Hale erstattes af en voksen Hale, der kommer til at bestaa af helt udformede, spidst endende Fjer, og Fuglen er 4—5 Maaneder gammel i første voksne Dragt. At man virkelig har en ung Fugl for sig, kan man overbevise sig om ved at undersøge dens Kønorganer, der ville vise en Ægleder, der er ret og tynd som en Traad, saaledes at et Æg aldrig kan have passeret den. Alt efter som Krikænder ere udrugede under sydligere eller nordligere Grader, naa de før eller senere denne Dragt, som de bære til hen paa Foraaret. En ny Fældning begynder da, og en mere eller mindre fuldstændig Yngledragt anlægges; nogle — de sydligst eller tidligst udrugede — faa en fuldstændig ny Dragt, andre naa kun derhen imod og yngle i en Dragt, der er en Mellemting imellem første voksne Dragt og Yngledragt. Forskellen mellem første voksne Dragt og Yngledragt bestaar i, at førstnævnte er graabrunlig, sidstnævnte mere kastaniebrunlig, og desuden ere de inderste Armsvingfjer, der i første voksne Dragt ere ensfarvede, i Yngledragt erstattede med saadanne, der have en parallel Randtegnning. Naar Anden har ruget, og Ællingerne ere flyvefærdige, slaar hun af, mister paa en Gang alle Svingfjerene og gaar ind i første Sommerdragt, der næsten ganske ligner første voksne Dragt. Denne erstattes

da næste Foraar med den fuldstændige, mere kastaniebrune Yngledragt. Vil man forvisse sig om, at man virkelig har en gammel Hun i Sommerdragt for sig, giver en Undersøgelse af Kønsorganerne, d. v. s. den nedsunkne, bugtede Ægleder, hvorigennem Æg have passeret, den ønskede Sikkerhed.

Hvad her har været sagt om Krikandens Hun, gælder ogsaa de andre Svømmeænders Hunner. Nogle Eksemplarer ere fremlagte, og mine Tilhørere ville altsaa se, at selvom Forskellen mellem Yngledragt og Sommerdragt ikke er saa stor som hos Hannerne, er den dog tilstede.

Vende vi os til Hannerne, stiller Sagen sig lidt anderledes. Den unge Han gaar fra Dundragt ind i første Fjerdragt, fra denne ind i første Pragtdragt, og ved Sommertid, naar Parringen er tilende, ind i Sommerdragt, idet samtidig Svingfjerene tabes paa én Gang. Efter Sommerdragt følger paany Pragtdragt o. s. fr.

Men se vi nøjere til, opdage vi, at under Fældningen fra første Fjerdragt til Pragtdragt bryde for en Tid Fjer frem, som kun blive siddende en kort Stund, saa falde de af igen; de ere i Tegningen i Reglen midt imellem Ungedragts og Pragtdragts Fjer, og ere aabenbart Rester af en tilsvarende anden Dragt, som vi saa, at Hunnerne havde. Denne anden Dragt vilde sikkert i nogen Grad ligne Sommerdragten, hvis den kom helt til Udvikling, men det gør den som sagt hos de fleste Arter ikke. En Undtagelse danner dog Skeanden. Hannerne hos denne Art faa faktisk — saaledes som det af de fremlagte Stykker kan ses — en særskilt anden Dragt, og det er interessant at se, at dette indtræffer netop hos den Art, der som Svømmeand er mest specialiseret gennem sit brede til fuldkomment Siapparat omdannede Næb. Naar Skeænderne komme ud af Ægget, er deres Næb at se til som hos andre Ællinger, og det er først, naar de ere nogle Uger gamle, at Udvidelsen tydeligt viser sig. Næbbets større Bredde og Lamellernes store Udvikling synes saaledes at være en forholdsvis ny Erhvervelse, og det er vel berettiget at tro, at den langsommere Dragtudvikling hænger sammen hermed. Forøvrigt viser ogsaa Pibeanden en Slags anden voksen Dragt, idet de unge Hanner gennem første Aar bevare den graa Forvinge og først i Sommerdragt, naar de ere ca. 14 Maaneder gamle, faa det hvide Felt i Vingen. Som Eksempel paa Fjer, der tilhøre denne anden Dragt hos Hannerne, skal her i forbigaaende nævnes de brune Fjer paa Hovedet hos de unge Graa-

andrikker, som vise sig, inden Hovedets spanskgrønne Fjer komme frem; fremdeles visse Fjer, paa Kropsiderne, der dels vise en brun »Ande«-tegning, dels en Vatrings, som dog er forskellig fra den Vatrings, der viser sig paa Pragtdragtens blivende Fjer; endelig ser man paa Ryggen hos de unge Spidsænder mere eller mindre groft vatrede Fjer bryde frem som Forløbere for Pragtdragtens senere fremkommende fint vatrede Fjer.

Betragte vi nu Fældningsprocessen hos Dykænderne, viser den sig noget mere indviklet; tage vi først som Eksempel Taffelanden, se vi, at den unge Hun gaar fra Dundragt ind i første Fjerdragt og fra denne ind i første voksne Dragt, i hvilken den saa temmelig ligner en gammel Hun; i denne Dragt parrer den sig, og i April—Maj Maaned fælder den ind i en rødbrunlig Dragt, som kun bæres nogle faa Maaneder, idet den, samtidig med at Svingfjerene slaas af, ombyttes med en helt mørk Dragt, som anlægges i Juli—August Maaned. De fremlagte Eksemplarer vise disse Dragter. Vi se altsaa her, at Taffelandens Hun har tre Dragter i første Aar, ligesom Svømmeændernes, men medens disse i andet Aar kun har 2, har Taffelandens ogsaa i andet Aar tre Dragter. Den unge Han har i Løbet af sit første Aar efter Dundragten først den unge Dragt, dernæst en første voksne Dragt eller stærkt fremtrædende Partier af den, og endelig første Pragtdragt. Efter denne følger naturligvis Sommerdragt og derefter findes hos Hannerne aarlig kun to Dragter. Det her sagte gælder ogsaa om Bjærganden og Troidanden, og noget ganske lignende gælder for Havlittens Vedkommende, men det er et aabent Spørgsmaal, om den etaarige Hun yngler eller ej. Efter de Iagttagelser, jeg har kunnet gøre paa en lang Række af Skind, synes det, som om den undertiden yngler, men da jeg ikke har været saa lykkelig at kunne anstille Undersøgelser paa Ynglepladser, kan jeg intet sige med Sikkerhed herom for nærværende. At Havlittens Hun som Voksen har tre adskilte Dragter, er imidlertid sikkert, og det samme gælder Hannen, hvis bekendte graa Vinterdragt vistnok i Virkeligheden svarer til Sommerdragten, der maaske rettelig burde bære Navnet Hviledragt; thi sikkert er det, at naar hos Havlittens Hanner Parringsdriften vaagner, fælde de ind i den skønne brune Dragt, fra hvilken de, idet de »slaa af«, gaa ind i en uanselig, olivensbrunlig Dragt, der i høj Grad minder om den unge Hans Dragt. Fra denne gaa de da ind i den bekendte graa Vinterdragt.

Havlitter i denne mærkelige og kortvarige Sommerdragt ere, saa vidt mig bekendt, sjældne i Samlinger, men jeg er i det lykkelige Tilfælde at kunne vise Dem et enkelt Eksempel. For Sort- og Fløjelsænders Vedkommende har det længe været Genstand for Debat, om Hannerne overhovedet havde en fra Pragtdragten forskellig Sommerdragt. Meget taler for, at det er Tilfældet, men til fulde synes Spørgsmaalet ikke afgjort; Vanskeligheden bestaar tildels i at skelne imellem den etaarige Han, der for første Gang bærer den sorte Dragt og den ældre Han, der lige har overstaaet sin Sommerfældning; da disse Arter saa hyppigt forekomme her i de tusinde Søers Land, ligger det nær at vente Svaret paa dette Spørgsmaal her fra Finland.

For Hviinandens Vedkommende gælder, at den unge Hun fra Dundragt gaar ind i en første voksen Dragt og fra denne atter ind i første Pragtdragt, der dog ikke er meget forskellig fra første voksne Dragt. Om alle de unge Hunner eller kun nogle yngle, naar de ere et Aar gamle, staar for mig som usikkert; jeg har i Juli—August Maaned undersøgt ikke faa Stykker, som vare afslaaede og dog havde ganske tynde rette Ægledere, men dette udelukker naturligvis ikke, at unge Fugle af tidligere Kuld eller af sydligt boende Stammer kunne yngle, naar de ere et Aar gamle. Efter den Tid har Hviinandens Hun sikkert kun to Dragter om Aaret, en Sommerdragt og en Pragtdragt. Dette gælder ogsaa den voksne Han, men den unge Han har en tydelig anden Ungdomsdragt og naar ikke til Kønsmodenhed i sit første Leveaar. Paa lignende Maade forholder Fældningen sig hos Skalleslugerne, men jeg maa dog her tage et Forbehold med Hensyn til den lille Skallesluger, *Mergus albellus*, hvis Fældningsforhold ikke ere mig ved Selvundersøgelse saaledes bekendte, at jeg derom tør fremsætte Bemærkninger. Endelig staar tilbage Ederfuglenes Gruppe, disse Dykænder, der i mest fremtrædende Grad ere blevne Dykænder og Saltvandsfugle; den almindelige Ederfugl yngler jo næsten altid paa Øer og Skær ved det salte Vand, men Kongeederfuglen siges i Yngletiden at gaa lidt længere ind i Landet og ikke i saa udpræget Grad at holde sig til Kysten. Den unge Ederfugl-Hun gaar fra Dundragt gennem Ungedragt ind i en første voksen Dragt, som den i de fleste Tilfælde ikke naar at fuldende, inden den fylder 1 Aar, og den lader sig i hvert Fald altid genkende paa den ungdommelige Vinge, hvis mørke Spejl ikke er begrænset for- og

bagtil af de senere saa karakteristiske hvide Tværbaand. Efter Midsommertid slaar hun af og gaar ind i den mørke Sommerdragt, hvis Skulderfjer navnlig ere kendelige paa deres mørkebrune, næsten sorte Farve og den smalle olivenbrune Kant; kun en kort Tid bæres denne Dragt, saa fortrænges den af en voksen Dragt, meget mørkebrun i Tonen og stærkt tværbaandet; Kinderne ere mørkebrune og tæt besatte med fine Længdestriber. Denne Dragt bæres til hen paa Foraaret, da den erstattes, mere eller mindre fuldstændigt, af den Pragtdragt, der særkendes ved en højere rødbrunlig Farve og næsten ustrubede Kinder. Naar Hunnens Omsorg for Ællingerne er paa det højeste, slaar hun af, og atter indtræder for en kort Tid den uanseelige før nævnte Dragt, der saa viger for den mørke Sommerdragt, jeg før nævnte, og denne giver atter Plads for Pragtdragten.

Den gamle Ederfugl-Hun har altsaa aarlig tre Dragter, af hvilke dog den ene er saa kortvarig, at den synes at være ved at forsvinde.

At beskrive Han-Ederfuglens Fældning fra første Aar til den voksne Dragt og at paapege for Dem den unge Han i andet Aars ufuldstændige Sommerdragt og ufuldstændige Pragtdragt vilde være omtrent det samme som at bringe Ugler til Athen, saa jeg skal kun med Hensyn til Ederfugle tilføje, at Undersøgelsen af et stort Stof af Konge-Ederfugle og almindelige Ederfugle har overbevist mig om, at Fældningen hos Konge-Ederfuglen forløber efter ganske de samme Regler som hos den almindelige Ederfugl. Inden jeg forlader Spørgsmaalet om Ændernes Fældning, vil jeg gerne gøre opmærksom paa et Forhold, som jeg har stødt paa nogle Gange, og som efter min Mening giver et godt Vink til Forstaaelse af den Retning, i hvilken Dragtudviklingen stræber. Jeg tænker paa de Dragter, som sterile Hunner anlægge; jeg skal her bemærke, at de Tilfælde, jeg har undersøgt, alle have drejet sig om unge Fugle, saaledes at Undersøgelsen af de paagældende Stykkers Kønsorganer har vist, at Udviklingen af Ægstokken er standset paa et meget tidligt Tidspunkt, med andre Ord, Ægstokkene have været saa smaa, at man, dersom ikke mikroskopisk Undersøgelse havde fundet Sted, kunde mene at staa over for Testes. Æglederne have altid været normalt udviklede. Saadanne Hunner have vist sig at fælde hurtigt over i en mere eller mindre hanlignende Dragt, idet nogle have anlagt en Dragt, der mindede

om den gamle Hans Sommerdragt, andre en Dragt, der mere mindede om Pragtdragten. Et Par medbragte Eksemplarer give Dem en Forestilling om, hvorledes saadanne Fugle se ud.

Sammenfatte vi nu under ét det Indtryk, som Betragtningen af denne Fældningsproces hos Ænderne kan give os, maa det da blive det, at Fældningen synes at forløbe langsommere, at vise flere Faser, jo mere specialiserede Arterne ere, og det skulde synes berettiget heraf at drage den Slutning, at Svømmeænderne ere de ældste Former, og at først i en historisk senere Tid Dykænderne — og det i forskellig Grad — ere komne til Udvikling.

Hvad nu Trækket angaar, ligne Forholdene hos Svømmeænderne og Dykænderne til en vis Grad hinanden, men rigtig nok ogsaa kun til en vis Grad. Fælles for dem er en Bevægelse om Efteraaret og Vinteren fra Nordost mod Sydvest og omvendt om Foraaret, men Bevægelsen er unægtelig for Dykændernes Vedkommende betydelig kortere, skønt nogle fjærne sig mere fra deres Ynglepladser end andre, og det samme gælder til en vis Grad for Svømmeændernes Vedkommende, men saa lange Rejser som disse — med Undtagelse af Graaanden — foretage, gøre Dykænderne ikke. De Ringmærkningsforsøg, som ere foretagne af Danskeren H. Chr. C. Mortensen, have vist, at de Ænder, som yngle i det nordlige Rusland og Finland, om Efteraaret trække ned over Danmark, dvæle der en Stund, blandt andet ved Jyllands Vestkyst, og derefter fortsætte Rejsen, nogle til Irland, i hvis sydlige Del de overvintre, andre følgende Vesteuropas Kyst sydpaa, saaledes at de ende i Portugal, i Spanien og Nordafrika, hvor de altsaa have deres Vinterkvarter.
